

Екологічна політика України: природоохоронне законодавство. Червона та Зелена книги України

Проблемами всієї території України є:

- значне транспортне навантаження;
- недостатня кількість і якість очисних споруд;
- нераціональне природокористування;
- накопичення твердих побутових відходів.

Специфічні регіональні проблеми:

- зони навколо аварії на Чорнобильській АЕС — забруднення радіонуклідами;
- Дніпропетровська та Запорізька області — забруднення важкими металами;
- Київ — транспортне навантаження, забруднення атмосфери;
- Карпатський регіон — надмірна вирубка гірських лісів, ерозія ґрунту, повені;
- Південні регіони — дефіцит питної води.

Стратегічними цілями екополітики України є:

- 1) формування екологічної свідомості, цінностей та освіти;
- 2) сталий розвиток і збалансоване використання природних ресурсів;
- 3) впровадження екологічних вимог і норм в усі сфери діяльності;
- 4) зниження екологічних ризиків для екосистем та здоров'я громадян;
- 5) розвиток державної системи охорони довкілля.

Основними документами екологічної політики України є:

- закони (наприклад, «Про природно-заповідний фонд України», «Про тваринний світ»);
- концепції (наприклад, Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року);
- програми (наприклад, Концепція Загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2005–2025 роки);
- стратегії (наприклад, Національна стратегія поводження з відходами).

Основними напрямками міжнародного співробітництва України є:

- охорона біорізноманіття;
- охорона транскордонних водотоків і міжнародних озер;
- зміна клімату;
- охорона озонового шару;
- охорона атмосферного повітря;
- поводження з відходами;
- оцінювання впливу на довкілля.

Унаслідок діяльності людини на Землі зникли понад 65 видів ссавців (тарпан, тур, сумчастий вовк, морська корова, або стеллерова, корова) та 140 видів птахів (дронт, мандрівний голуб).

Зниклі види тварин:

Такі види занесені до Чорного списку.

Чорний список — міжнародний перелік видів рослин і тварин, які зникли на Землі, починаючи з 1600 року.

Підставою для внесення певного виду до Чорного списку є відсутність достовірних даних про його існування принаймні протягом останніх 50 років.

Види організмів, що перебувають під загрозою зникнення, потрапляють до Червоного списку.

Перший Міжнародний Червоний список з'явився у **1953 році** під егідою міжнародної неурядової організації при ЮНЕСКО — **Міжнародної спілки охорони природи** (МСОП).

ЧЕРВОНА КНИГА УКРАЇНИ — це список видів тварин, рослин, грибів, які перебувають під загрозою зникнення на території України.

Питання охорони видів фауни і флори, занесених до Червоної книги України, регулюється **Законами України:**

**«Про Червону книгу України», «Про охорону навколишнього природного середовища»,
«Про тваринний світ»,
«Про рослинний світ».**

До Червоної книги України передусім заносять реліктові та ендемічні види, види, що перебувають на межі ареалу; види, що мають особливу наукову цінність, а також види, поширення яких швидко зменшується внаслідок господарської діяльності людини

До рослин Червоної книги України належать:

- сон великий,
- білотка альпійська,
- лілія лісова,
- рябчик великий,
- цибуля ведмежа,
- підсніжник звичайний.

Тварини Червоної книги України:

- жук-олень,
- махаон,

- тритон карпатський,
- саламандра плямиста,
- мідянка,
- журавель сірий.

Зелена книга, на відміну від Червоної, є документом для розроблення охоронних заходів щодо збереження, відтворення та використання не окремих видів рослин, а природних рослинних угруповань.

Ініціатива створення Зеленої книги належить українським ботанікам. З'явилася Зелена книга України **у 1987 р.** і до неї було **занесено 127 рідкісних і зникаючих угруповань**.

Найбільше серед них:

- лісових ценозів (наприклад, угруповання звичайнососнових жовторододендронових лісів, ялинові ліси Полісся);
- водних ценозів (наприклад, формація латаття білого);
- степових ценозів (наприклад, формації ковили української).

Сталий розвиток полягає в збалансованому розвитку економічного, соціального та екологічного компонентів.

Основною метою сталого розвитку є збереження людства, а завданнями — збереження умов існування екосистем і біосфери.

Концепція сталого розвитку ґрунтується на п'яти принципах:

- 1) за умови екологізації економіки й суспільного життя людство може надати розвитку суспільства сталого характеру, що відповідає потребам людей сучасного й майбутніх поколінь (**принцип екологізації**);
- 2) обмеження, що існують у галузі експлуатації природних ресурсів, пов'язані із сучасним рівнем техніки і соціальної організації, а також зі здатністю біосфери до самовідновлення (**принцип екоресурсної ємності**);
- 3) необхідно задовольнити елементарні потреби всіх людей і всім надати можливість реалізувати свої надії на благополучне життя (**принцип соціальної рівноправності**);
- 4) необхідно співвіднести споживання з екологічними можливостями

планети, зокрема щодо використання енергії (**принцип сталого споживання та виробництва**);

5) розвиток людства й природи має відбуватися в їхній постійній взаємодії (**принцип коеволюції**).